

לב המזעזעים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזעזעים"

גיליון ק"צ

הלכות והליכות בעניין "מנהגי חנוכה"

הטעם שקבעו את חנוכה על נס פך השמן ולא על נצחון המלחמה
לפי שבניצחון המלחמה יש פתחון פה למינים לומר מקרה הוא ולא ה' פעל זאת, אבל נס השמן שהיה בו להדליק רק יום אחד ונתרבה מעצמו עד שהספיק לשמונה ימים, אין צד לומר כי מקרה הוא וכולם יודו ויאמרו מאת ה' היתה זאת, לזכר נס זה תקנו להדליק נרות בכל לילה (מטה משה תתקעד).

טעם אחר: כדי שלא לעורר קנאת הגוים עלינו, שיאמרו שאנו חוגגים על מפלתם (אוצר כל מנהגי ישרון סימן יט חנוכה א).

בנות הבית בהדלקת נרות

בנות הבית אינן מדליקות, והטעם: לפי שאין זה דרך ארץ שהנשים תפטרנה בהדלקת בעליהן (עיין משנ"ב תרעה ס"ק ג) ובנותיהן תדלקנה (משמרת שלום).

טעם אחר: כיון שההדלקה לבני הבית אינה מעיקר הדין אלא הידור ועל נשים לא תקנו תקנת הידור - מההדרין (שו"ת עולת שמואל).

ומפורסם טעמו של החתם סופר לפי שעיקר חיוב הדלקת הנר להניחו ברשות הרבים, ומטעם ש"כל כבודה בת מלך פנימה" לא תיקנו שתדלקנה הבנות ברשות הרבים (שבת כא, א).

הפטרת פרשת מקץ

הטעם שישנה הפטרה לפרשת מקץ הלא מפטירים בשל חנוכה, לפי שמפטירים בה אחת לכמה שנים וזה יוצא בשנה שהיא חסרה כאשר חשוון וכסלו הינם כ"ט יום, וא' דר"ה של אותה שנה חל בשבת, ונר חנוכה חל בליל שישי, וזאת חנוכה חל ביום שישי שלאחריו, אז נאמרת הפטרה זו בשבת שאחרי חנוכה.

נתינת מים קודם נתינת השמן

יש הנוהגים לתת מים קודם נתינת השמן בזכוכית בכדי שיצוף השמן על המים, והטעם: על מה שכתוב בבעל הטורים (פרשת תולדות כו צב) שהיונים גזרו שלא יטבלו בנות ישראל במקווה כדי למונעם מפריה ורביה, ונעשה להם נס ונזדמנה מקווה לכל אחת ואחת, וכדי לעשות רמז לאותו הנס נותנים מים תחת השמן לרמז על כך (שו"ת שבט הקהתי ח"ג סימן רו).

"וענין מצות חנוכה זו אל תהי קלה בעיניך מפני שהא מד"ס כי היא מן הגדולות והנוראות, כי בזמן הזה הקב"ה גמלנו רק טוב והציל את נפשינו ממות ולא נתן למוט רגלינו מיד מבקשי רעתנו וכל המזלזל בעין זה נראה שכופר בטוב שהיטיב עמנו אלהינו ואינו שמח בשמחת ישראל ואינו חושש בגאולת ובנחמתם ח"ו" (סדר היום חנוכה).

הטעם שתקנו דין מההדרין רק במצוות חנוכה

כיון שבשנה הראשונה לא נתקנה חובת הדלקה וכל אחד ואחד הדליק בעצמו נרות לכבוד הנס שאירע וכל אחד נהג בהדלקה הזאת בצורה אחרת, על כן בשנה הבאה כשחכמים תיקנו להדליק השאירו מקום להבדלים השונים בקיום המצווה (שו"ת מנחת ברוך סימן קט).

טעם אחר: אף שטומאה הותרה בציבור או דחוייה בציבור, מ"מ הקב"ה עשה נס על מנת שישאל ידליקו נרות המנורה בשמן טהור, וזאת כדי להראות חיבתם של ישראל, ומכיון שהקב"ה הראה את חביבותם לישראל להמציא להם שמן טהור אף שזה אינו אלא הידור, כך גם אנו נוהגים בהידור במצווה זו (הגר"ח שמואלביץ).

טעם אחר: זכר להידור המיוחד של הכהן הגדול שהיה נוהג להדר ולעשות את מנחתו בשמן זית כתית, למרות שמעיקר הדין לא חייב בכך, וזה היה השמן שנמצא בחותמו של הכה"ג (אמרי אמת ליקוטים שבת כא, ב).

אמירת הנרות הללו

הטעם באמירת "הנרות הללו" מה שלא מצאנו בשאר קיום מצוות שיש חיוב לפרש ולהוציא בפה טעם המצווה בשעת קיומה אלא סומכים על הכוונה שמכוונים בשעת עשייתה

משם פירסומי ניסא שהרי עיקר מצווה הדלקה בשביל פרסום הנס, וע"י אמירת "הנרות הללו" מתפרסם הנס (ערוה"ש תרעו ח).

טעם אחר: כיון שכל אחד מדליק בקיבוץ בני ביתו, וחששו שמא אחד מבני הבית יבוא להשתמש בנרות, לכן תיקנו להזהיר אותם ולומר "הנרות הללו קודש וכו' ואין לנו רשות להשתמש בהם" (שו"ת מהרש"ל סימן פה).

לע"נ אבי מורי הגאון ר' מאיר אריה בן הרב ר' יוסף לב זצ"ל

בעמח"ס "עבודת היום" ו"מאור הקדוש" על סדר קדשים
נלקח לבית עולמו ז' טבת תשפ"א. ת.ג.צ.ב.ה.

שם חנוכיה

הטעם שנקראת חנוכיה ולא מנורה

מקור שם נרות חנוכה - חנוקיה מר' אברהם ב"ר שמואל מיוחס בעל שדה הארץ, והטעם שנקרא כן: כדי שלא יקראו מנורה ונראה כמנורת המקדש.

מנהגי ימי חנוכה

אכילת מאכלי חלב

נהגו לאכול מאכלי חלב בחנוכה, והטעם: לפי שהנס היה על ידי חלב, שיהודית בן יוחנן כהן גדול האכילה את האויב תבשיל של גבינה כדי שיצא וישתה וישתכר, ונרדם והרגתו וברחו כולם (שו"ע תרע ב).

טעם אחר: לפי שבימים אלו ניצלו מן היונים שרצו לבטל את התורה מישראל ונחשבים ימים אלו כעין זמן נתינת התורה מחדש, וכשם שאוכלים מאכלי חלב בחג השבועות כך נוהגים לאוכלם בחנוכה (בני יששכר טבת מאמר ג מב).

טעם אחר: שחלב רמז לשלושה מצוות שגזרו לבטלם שהם חודש שבת ומילה ומסור ישראל עצמם עליהם

האות ח' דחלב היא האות הראשונה של חודש. והאות ב' דחלב היא האות השניה של שבת והאות ל' של חלב היא האות השלישית של מילה (בן איש חי פרשת וישב כג).

אכילת סופגניות

נהגו לאכול סופגניות, והטעם לפי שבחנוכת בית חשמונאי טיהרו את המקדש, ואילו אבני המזבח ששקצו היונים לא יכלו לטהרם וגנוזם (ע"ז נב, ב), והצטערו על כך, ולכן נהגו לאכול מאכלים שמברכים עליהם ברכת מעין שלוש שבה מוזכר "ועל מזבחך", מה שאין כן בברכת המזון שאין מוזכר בה מזבח ביחוד, ובטעמא דמילתא כתב הגרשז"א משום דטעם פירות תלוי במזבח כדכתיב בסוטה משחרב בית המקדש ניטל טעם פירות (שלמי מועד נג).

והטעם שמטוגנות בשמן: לפי שהוא נטגן בשמן והוא זכר לנס חנוכה שהיה בשמן (אבי הרמב"ם בקובץ שריד ופליט).

משחק הסביבון

כתב ה"בני יששכר" (אות ה) מנהג אבותינו בימי חנוכה לשחק בחתיכת עץ מרובעת. על הסביבון שהוא אחד מסמלי החג המובהקים בארץ ישראל מופיעות האותיות נגה"פ: "נס גדול היה פה". ואילו על סביבונים בחוץ לארץ מופיעות האותיות נגה"ש: "נס גדול היה שם".

טעם במשחק הסביבון

הטעם למשחק הסביבון שבימים ההם כאשר גזרו היונים "להשכיחם תורתך" ולא לעסוק בתורה היו מתאספים אבות ובנים ללמוד תורה במקום סתר, וכשהיונים היו מגיעים לבדוק האם לומדים תורה היו האבות והבנים משחקים בסביבון להראות שאינם לומדים, ובכדי לפרסם הנס שבזכות משחקי הסביבון יכלו ללמוד תורה הנהיגו לשחק כן בחנוכה (אוצר כל מנהגי ישרון יט ד).

מובא בשם האבני נזר שאמר כיון שישנו ענין שכל בני הבית

ישתתפו בהדלקת הנרות משום פירסומא ניסא לכן הנהיגו לשחק ולהשתעשע כדי שהילדים לא ירדמו לפני הדלקת הנרות (ס' פסקי תשובות ח"ו עמוד תסג בשם ספר שיח שרפי קודש).

טעם אחר: מובא עפ"י מה שכתוב בתהילים (לב-י) "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו" היינו כיון שסמכו עם ישראל על הקב"ה, עשה להם נס עשה להם הקב"ה נס ונצחו את היונים ועל זה אנו משחקים בסביבון בימי חנוכה לרמוז על הנ"ל "שהבוטח בה' חסד יסובבנו" (בשם רבי רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא הובא בבטאון מרי"ח ניוחח פרשת וישב התשע"א).

בחנוכה מסובבים את הסביבון מלמעלה לומר שהנס בחנוכה היה על ידי איתערותא דלעילא, ובפורים מסובבים מלמטה לומר שהנס היה על ידי איתערותא דלמטה (בשם האבני נזר).

צדקה

נהגו שהעניים מסתובבים בפתחים ונותנים להם מעות לצדקה **מג"א כתב נהגו הנערים** (מג"א, משנ"ב תרע),

הפרי מגדים כתב טעם לפי שבני ישראל התרשלו באותו דור בתורה ובעבודה ובגמילות חסדים בממון, ונענשו בכך שגזרו עליהם היונים גזירות וביטלו אותם מתורה ועבודה בבית המקדש ומשום הכי מחויבים אנו בימי החנוכה להתחזק בלימוד התורה ובעבודה שזו תפילה ובגמילות חסד בממון ובגוף (פמ"ג א"א רס תרע).

טעם אחר: כדי שיקנס ויצא העני מביתו בין הנר למזוזה, וכך הוא מקים את מצוות אהבת ה' "בכל לבבך" ביחוד ה' במזוזה, "בכל נפשך" בנר חנוכה (שנר ה' נשמת אדם), "ובכל מאודך" בצדקה לעני, ועי"ז יתברך ויתקים בו "ויהי נעם ה' אלוהינו עלינו" נעם ר"ת נר עני מזוזה (דרשות החתם סופר ח"א עמ' סח).

טעם אחר: על פי מה הרמב"ם שכתב בהלכות חנוכה (פ"ג ה"ג) שהתקינו חכמים שבאותו הדור שימי חנוכה יהיו ימי שמחה והלל ובהלכות מגילה (פרק ב הלכה יז) כתב הרמב"ם שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים יתומים אלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה, ולכן יש לתת צדקה בחנוכה (רבבות אפרים ח"א סת"מ).

טעם אחר: לפי שהיונים פשטו ידיהם בממונם של ישראל כמבואר ברמב"ם (חנוכה ג א) ובחנוכה הושיעם השי"ת וניצלו מהם לכן המנהג לעשות מצוה בממון להרבות צדקה בחנוכה (שו"ת אמרי כהן סימן לח).

טעם אחר: משום שישראל מפזרים בכל יו"ט ממון רב לחיבוב המצווה, ובחנוכה ההוצאות אינם מרובות לפיך מוצאים ממון בשביל חיזוק ת"ת, וגם מחלקים מעות לתינוקות לפרסם הנס ולחבב המצווה, כי מצווה שעולה הרבה חביבה יותר (ספר בינת ישראל).

טעם אחר: כיון שחנוכה דומה לפורים לפי שנעשה ג"כ נס בו ביום ובפורים מרבים בצדקה (נוהג כצאן יוסף חנוכה יא).

בספר חנוכת הבית כתב הטעם לפי שתיבת חנוכה באתב"ש עולה בגמטריא "סוד צדקה", והוסיף שהצדקה צריכה לינתן בסתר כמו השמן שמצאו המוכבים שהיה סמוי מן העין.

רמז לדבר נס חנוכה (199) גמטריא צדקה (199).

הטעם שנהגו לתת מעות לקטנים

הואיל והיונים רצו לבטל תורה מישראל לכן מעודדים את הילדים ללימוד תורה על ידי מתן מעות, והרמב"ם (הלכות תשובה ריש פרק י' ה"ה) מבאר כיצד המלמד ישדל את הילד ללימוד "למוד פרשה זו או פרק זו ואתן לך דינר או שני דינרים" ולכן בימי חנוכה נותנים דמי חנוכה כדי לחזקם בלימוד התורה (פרי יצחק חנוכה ז).

טעם אחר: הואיל ובחנוכה נוהגים העניים לחזור על הפתחים לכן נוהגים לתת דמי חנוכה לילדים כדי לא לבייש את מקבלי הצדקה (כנסת יחזקאל). **טעם נוסף** על פי הקבלה.

טעם אחר: כדי לשמח את הפעוטות, וכמו שכתב הרמב"ם בהלכות יו"ט לענין שמחת יו"ט לתת להם (לקטנים) אגוזים ומגדנות (הובא בשו"ע או"ח תקכ"ב) וגם בחנוכה הם ימי שמחה והלל כמו שכתב הרמב"ם (הלכות חנוכה פ"ג) ולכן מחלקים להם כסף ומתנות כיון שהם ימי שמחה.

יש שכתבו שמקור דין זה (לתת לעניים) מהמנהג שהיו נותנים מעות למלמדים והיו שולחים המעות ע"י התלמידים ומזה נשתרב המנהג שנותנים מעות לילדים (ספר אמת ליעקב הערה 580).

יש שנהגו לתת המעות ביום חמישי של חנוכה וכך נהג הגר"י קמינצקי (ספר אמת ליעקב סימן תרע) וכן מובא שהגר"י (אורחות רבינו ח"ג עמוד א אות ג) **ובטעם הדבר** הסביר הגר"ח ק"ק זצ"ל בשם אביו דה' של חנוכה לעולם אינו חל בשבת.

מקום השמש

ויניחנו רחוק קצת משאר הנרות (שו"ע תרעג), **והטעם:** כדי שהיה ניכר כמה נרות מדליקים באותו היום ולא יחשבו עימהם (משנ"ב שם ס"ק טז), **ויש לעשותו יותר ארוך משאר הנרות** (שו"ע שם), **והטעם:** שאם בא להשתמש ישתמש לאותו הנר, וכתב המשנ"ב וה"ה אם מעמידו גבוה קצת משאר הנרות (שם ס"ק ט).

הטעם דסגי בנר אחד לשמש: אע"פ שהנרות מאירים בכל הבית והשמש בטל כלפיו ולפ"ז יצטרכו שמש במספר הנרות שמדליקים משום דזה וזה גורם והתירו חכמים (שערי תשובה תרעג ה בד"ה השמש בשם עבה"ט).

מצאנו כמה מנהגים היכן להניח השמש

יש שמעמידים את השמש בצד ימין של החנוכה, והטעם: להראות חשיבותו, **ועוד** מפני שהוא סמוך למקום הנר שסיים בו הדלקה, **ויש שמעמידים בצד שמאל, והטעם:** מפני שאינו עיקר המצוה, **ויש שמעמידים לפני הנרות, והטעם:** כדי שמיד שיתקרב אצל החנוכה יפגע בשמש, **ויש שמעמידים אחר הנרות ולא בשורה עם הנרות, והטעם:** לפי שמקפידים שלא יעכב השמש את ראית הנרות (נטעי גבריאל פרק בג).

נר השמש

יש שנהגו שהשמש יהיה משמן (סדר היום חנוכה), **ויש שנהגו** לעשות את השמש משעוה (הגהות מהר"ל חנוכה), **והטעם:** לפי שנר של שעוה שני בדרגה לשמן זית, ובכך יש היכר בין השמש לנרות של מצווה (שערי הלומ"ם רפ"ב הערה ערה). **טעם אחר:** לפי ששעווה היא דרגא פחותה משמן ולכן לנר של חול לא רצו

לעשות משמן זית כמו שעושים לנר מצווה (מועדים לשמחה חנוכה סימן ב).

מגילת אנטיוכוס

שמות המגילה: מגילה זו נקראת בכמה שמות מגילת בני חשמונאי (מופיע בכל הסידורים תכלאלים של התנאים) מגילת בית חשמונאי (בה"ג הלכות סופרים עה) מגילת יונית ומגילת חנוכה ושמה המפורסם ביותר הוא "מגילת אנטיוכוס" (עיין שבלי הלקט הלכות ר"ח סימן קעד בהערה א סוכה מד, ב, תוס' ריד, אבודרהם סדר ימי חנוכה).

הטעם שכתבו מגילת אנטיוכוס

אע"פ שלא קוראים מגילה זו בחנוכה כתבוה לאחר הניצחון הגדול והניסים הרבים של רבים ביד מעטים, גיבורים ביד חלשים ראו צורך להנציח גם ניסים אלו לזכרון ולכן נכתבה מגילת אנטיוכוס.

מי כתבה

יש אומרים: שהמגילה נכתבה על ידי בני חשמונאי [יהודה, שמעון, יוחנן, יונתן, אליעזר] עצמם סמוך לזמן שבו אירעו המאורעות (רב סעדיה גאון בספר הגלוי מהדורה ב).

יש אומרים: שמגילה זו נכתבה בידי זקני בית שמאי ובית הלל שגם חיברו את מגילת תענית (בעל הלכות גדולות הלכות סופרים סימן עה).

[יש מן החוקרים שרצו לומר שבעל הלכות גדולות אינו מתכוון למגילת אנטיוכוס אלא לספרי החשמונאים (המכבים)].

קריאת המגילה

בתקופת הראשונים היה מנהג לקרוא מגילה זו בציבור וכך כתב בעל השבלי לקט (הלכות ראש חודש סימן קעד בהערה א) נוהגים לקרות מגילת אנטיוכוס [בשבת] במנחה אחר קדיש בתקבל, משום פרסומי ניסא ואומר [בתחילה] "כל ישראל".

קריאתה בשבת לפני חנוכה יש מקומות שנהגו לקרוא מגילה זו בשבת שלפני חנוכה (ילקוט מנהגי ממנהגי של שבטי ישראל).

קריאתה בשבת חנוכה אחר הפטרה: יש שנהגו לקרוא בשבת אחר הפטרה וכתבו שאין חיוב בדבר והוא רק למצווה בעלמא לפרסם הנס (תכלאל עץ חיים - שהוא הסדור המסורתי והמקורי של התימנים ח"א דף קסג).

ראיה למנהג שקראו מגילה זו, כיון שהרבה כתבי יד (שנמצאו בגניזה הקהירית) וקטעי גניזה עתיקים המכילים את המגילה מנוקדים בנקודות ובטעמים ממש כמו כתבי הקודש וכן הרס"ג (בספר הגלוי) מזכיר שהמגילה בידו מחולקת לפסוקים וערוכה בנקודות וטעמים.

ראיה נוספת מדברי התוס' רי"ד שכתב שהקורא מגילת אנטיוכוס בחנוכה אין ראוי לברך עליה מפני שאין שורש חובה כלל (תוס' רי"ד מסכת סוכה מד, ב ד"ה חביט שמדבר שם בענין ברכת המצות על דבר שהוא רק מנהג).

הטעם שהמנהג היום הוא שלא קוראים מגילה בחנוכה [מגילת אנטיוכוס] בשונה מפורים שקוראים מגילת אסתר לפי שבזמן נס חנוכה לא היו להם נביאים שכבר כלתה נבואה מימי מלאכי

נרות חנוכה עם השמשים הם מ"ד כמנין "לב חד" ולכן בשעת הדלקה צריך לכוון לב חד לאל אחד.
וג"כ לב חד ר"ת חיוב דליקה לכבוד בורא (הגהת ר' הירץ על המהרי"ל).

רמז למ"ד נרות

כתיב (זכריה ד ב) "וגולה על ראשה" ופסוק זה נאמר לגבי מנורת הזהב והיא הפטרה של חנוכה "וגולה" בגימטריא מ"ד כמנין נרות חנוכה עם השמשים (הגה"ט).

רמז לל"ז נרות חנוכה –

ל"ו רמז לפסוק (בראשית לב לב) "ויזרח לו השמש" כלומר שהשמש מדליק ומזריח ל"ו נרות (מנהגי בית יעקב קיד).

סימן לדבר (דברים לב כט) "לו חכמו" (אבודרהם).

רמז לל"ז נרות חנוכה – נזכרו בתורה ל"ו פעמים המילים "אור" "נר" "ומאורות" רמז לל"ו נרות חנוכה (רוקח).

סימן במספר הנרות

כנגד שלוש מצות שרצו לבטל מישראל

ס"ך מנין הנרות עם השמשים הוא מ"ד שבת הוי לז' ימים. מילה הוי לח' ימים. החודש הוא לכ"ט יום, בס"ה הוי מ"ד כמנין נרות חנוכה (ספר הבאר).

רמז מהפסוק שבו שברו לנו מעט אוכל (בראשית מג ב)

לנו בגמטריא 86 אם שוברים לנו תהיה המחצה 43, וזה ביאור הפסוק שברו לנו אם תשברו את מילת לנו יצא מ"ג ומעט אוכל כלומר עם האות הקטנה שבמילת אוכל שזה א הרי ביחד מד - 44 כמספר לו נרות חנוכה עם השמשים (אהל מועד).

ברמזי הברכות

רמז במספר הברכות שלשה ר"ת שעשה ניסים, להדליק, שהחנינו, הנרות הללו, (בן איש חי פרשת וישב הלכות חנוכה א).

סימן לג' ברכות בפסוק (במדבר כא ח) "עשה לך שרף" לשון שרפה דהיינו ברכת להדליק, "ושים אותו על נס" ברכת "שעשה ניסים", "וראה אותו וחי" "שהחנינו" (בן איש חי וישב).

רמז ממילת נחש - הוסיף ע"כ האדמור בעל אמרי אמת שגם במילת "נחש" רמוז ג' ברכות ניסים חנוכה שהחנינו (אמרי אמת ליקוטים שבת כג).

רמז בקריאת התורה של חנוכה

בקריאת התורה של חנוכה רמוז כל הלכות חנוכה

כף - ר"ת פחות כ', דהיינו שמצוה למטה מעשרים.

אחת - ר"ת א-ח תמנה, היינו שיתחיל מאחד עד שמונה כב"ה.

עשרה ר"ת - עד שתכלה רגל השוק.

זהב - ר"ת זמנו בין השמשות.

מלאה - ר"ת מצות להדליק אצל הפתח.

קטרת - ר"ת קרוב טפח רוחב תדליק (בשם הרה"ג רבי צבי הירש מזידיטשוב).

שהרי היו זכריה ומלאכי סוף נביאים ומקום שלא היתה רוח הקודש ולא נביאים בבית שני לא התקינו לו מגילה כי הלל אומרים אותו במקום מגילה (אחד מכתבי היד של מגילת אנטיוכוס).

לימוד המגילה יש לספר לבני ביתו ענין הניסים שנעשו לאבותינו בימים האלו ויש מקומות שנהגו לקרוא את מגילת אנטיוכוס שבה מסופר הנס אף שאין חיוב בזה ואין מברכים על קריאתה אבל זה בכלל המצווה לספר חסדי ה' (קיצור שולחן ערוך קלט א).

רמז מהפסוק "ויהי כמשלוש חודשים" לענין חנוכה

בפסוק (בראשית לח כד) כתיב "ויהי כמשלוש חודשים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף" רמז לדבר לענין חנוכה

דאיתא בשבת (כא, א) ר' יהודה אומר אם הוציא אדם נר חנוכה מחוץ לביתו ועל ידי כך נגרם השריפה בעל הנר פטור משום שעשה כן לפרסומי ניסא.

"ויהי כמשלוש חודשים" ביאור שלוש חודשים שחודש כסליו הוא סוף ג' חודשים מתחילת השנה וסוף ימי חנוכה הם ג' חודשים קרוב לחודש ניסן "ויאמר יהודה" אמר ר' יהודה במסכת שבת "הוציאה" להוציא את נרות חנוכה מבחוץ "ותשרף" ואפילו עם על ידי כך יגרם נזק של שריפה יהיה פטור מלשלם משום פרסומי ניסא (קול שמחה).

נרות חנוכה

רמז לשיטת ב"ה וב"ש - נחלקו ב"ש וב"ה בצורת הדלקת נר חנוכה לב"ש פוחת והולך ולב"ה הולך ומוסיף רמז מהפסוקים לשיטת ב"ה וב"ש כתיב (במדבר ח ב) "בהעלותך את הנרות" וכתב (שמות כז כ) "להעלות נר תמיד" לבית הלל בתחילה נר ואחר כך נרות שמוסיפים והולכים והיינו לעלות נר שמעלים בקודש, ולבית שמאי אשר סוברים תחילה נרות ואחר כך נר שמורדים והולכים גם נרמז מהפסוק "להעלות נר תמיד" סופי תיבות תרד (בעל הטורים בהעלותך במדבר ח ב).

רמז לשמונה נרות - שמונה פעמים נכתב בתורה בפרשת המנורה לשון נר, רמז לשמונה נרות של חנוכה (במדבר ח) "בהעלותך את הנרות א. אל מול פני המנורה ב. יאירו ג. שבעת הנרות ד. אל מול פני המנורה ה. העלה נרותיה ו. וזה מעשה המנורה ז. כן עשה את המנורה ח. (מטה משה תתקעז).

רמז להלכות חנוכה ע"פ אותיות - א ב

א' ב' ג' ד' ה' ז' ח' בגימטריא ל"ו כמספר נרות חנוכה. ט' רומז למספר שמצוה להניח ט' טפחים מארץ והוא טפח פחות מן העשרה, י' כ' ל' מ' נ' ס' ע' פ' ר"ת יו"ד כשר, למעלה מכ' נר, סוכה, עירוב, פסול, צ' ק' ר' ש' ת' ר"ת צורך קדושה ראוי שמש תוסיף (מדבר קדמות).

מנין הנרות

סך כל הנרות שמדליקים עם השמשים בחנוכה הוא מד, סימן לדבר "נחמד למראה" נחמד נוטריקון נרות חנוכה מד ביאור שהעולם שמח בראות נרות חנוכה שע"י כך זוכרים שנעשו ניסים לאבותינו (שלטי גיבורים).